

Utbildningsinspektion i Vallhamra skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Partille kommun och besökt Vallhamra skola den 22-24 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Vallhamra skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Vallhamra skola intervjuades elever, personal, rektorer och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Vallhamra skola	Antal elever
Förskoleklass	60
Grundskola	699

Källa: Vallhamra skola

Utbildningen vid Vallhamra skola omfattar förskoleklass samt grundskola årskurserna 1–9. Eleverna är indelade i åldershomogena klasser och lärarna är organiserade i arbetslag. Vid skolan finns även två kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper för elever med diagnos autism eller asperger. Såväl rektorer som personal ser Vallhamra skola som två skolor. En skola för förskoleklass och årskurserna 1–5 samt en skola för årskurserna 6–9. Skolans rektorer har ansvar för var sin del. Vid inspektionsbesöket vikarierar två av skolans specialpedagoger som rektorer för förskoleklassen och årskurserna 1–5. Rektorn för årskurserna 6–9 är på väg att lämna sin tjänst och rekrytering av ny rektor pågår.

Vid Vallhamra skola bedrivs också skolbarnsomsorg. Denna verksamhet bedöms i en särskild verksamhetsrapport.

Vid Vallhamra skola finns även integrerad särskoleverksamhet. Särskolans verksamhet bedöms i en särskild rapport.

Vallhamra skola består av flera byggnader och är belägen i utkanten av kommunens centralort Partille.

Helhetsbedömning

Inspektionen visar att det vid Vallhamra skola finns förutsättningar för elevernas utveckling och lärande. Föräldrar uttrycker dock en oro för att eleverna inte kan erbjudas den undervisning de önskar och behöver eftersom de upplever att skolan har för få vuxna för att de ska ha möjlighet att se alla elever.

Inspektörerna upplever vid sitt besök att trygghet och trivsel är den dominerande bilden av klimatet för skolans yngre elever. Eleverna i förskoleklass och årskurserna 1–5 uttrycker sig överlag positivt om sin skola och säger att lärarna snabbt tar tag i eventuella konflikter. Enligt elever, lärare och skollädares är mobbning eller annan kränkande behandling ovanligt. Elever i årskurserna 6–9 säger att lärarna i liten omfattning pratar om och arbetar med värdegrunden. Det trygghetsteam som finns eller har funnits vid skolan arbetar inte på ett aktivt sätt med värdegrundsfrågor enligt lärare och elever. Skolans arbete med kamratstödjare har varit ett sätt att uppmärksamma elever som blir utsatta men fungerar inte heller för närvarande. Elever uppger vidare att det förekommer en negativ inställning till homosexualitet och människor med utländsk bakgrund. Under hösten har undervisningen störts av oro mellan elever och mellan elever och lärare. Ett mindre antal elever har svårt med relationer, normer och värderingar vilket resulterat i enstaka åtgärder för att förbättra situationen, men dessa åtgärder tycks inte ha gett resultat.

För att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling har skolan två likabehandlingsplaner. Dessa likabehandlingsplaner uppfyller dock inte lagens krav.

Skolan kan enligt inspektörerna ännu bättre ta till vara de förutsättningarna som finns för verksamheten och komma längre i arbetet med att uppfylla de nationella målsättningarna. Exempelvis kan lärarna bli tydligare att för eleverna koppla arbetet i skolan till målen för utbildningen och på så sätt öka elevernas medvetenhet om målen.

Skolan bör utveckla uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat. I skolan görs ingen systematisk uppföljning eller utvärdering av elevernas kunskapsresultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. En förutsättning för att skolan ska kunna ha en uppfattning om hur man lyckas med kunskapsuppdraget är att systematiskt följa upp och sammanställa kunskapsresultaten. Ett sådant underlag är också en förutsättning för att kunna göra utvärderingar, analyser och förstå hur olika metoder och arbetssätt i verksamheten står i relation till kunskapsresultat vid den egna skolan. Skolan behöver förbättra det systematiska kvalitetsarbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och analys. Skolans kvalitetsredovisningar har brister i bedömningen av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och i analysen därav.

Sammantaget bedömer inspektörerna mot bakgrund av skolans förutsättningar att måluppfyllelsen kan öka, men att skolan i första hand bör utveckla sitt värdegrundarbete.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Utvecklingssamtal genomförs inte minst en gång per termin under elevens hela grundskoletid (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan har inte upprättat skriftliga omdömen i ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknar överklagande-hänvisning (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolan bedriver inte ett tillräckligt aktivt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen samt 5 och 7 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplaner uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Svenska som andraspråk ges som stöd inom ämnet svenska och inte som ett eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).
- Skolan gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen och inte heller en systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 9 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans kvalitetsredovisningar uppfyller inte kraven i förordningen (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Varje elevs kunskapsresultat bör i högre utsträckning följas upp och utvärderas.
- Skolan bör utveckla sitt arbete med de individuella utvecklingsplanerna.
- Arbetet med bedömning och betygssättning bör förbättras.
- Skolan bör arbeta för att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen samt för att öka elevernas inflytande över undervisningen.
- Skolan bör utveckla arbetet med elevernas formella inflytande.
- Pedagogisk samverkan mellan grundskolans årskurser bör förbättras för att stödja elevernas långsiktiga lärande och utveckling för att nå målen.
- Skolan bör utreda om alla elever i behov av särskilt stöd får berättigat stöd.
- Skolan bör arbeta för att organisera lärarna så att de har en utbildning för den undervisning de bedriver.
- Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Andel elever vid Vallhamra skola i procent som bedöms ha uppnått kravnivån för samtliga delprov vid nationella ämnesprov i årskurs 5.

	2006	2007
Engelska	92	100
Matematik	95	95
Svenska/SVA ¹	98	97

Källa: Kommunens statistik

¹ Svenska som andraspråk

Tabell 2. *Resultat nationella ämnesprov 2005–2007.*

	Nationella ämnesprov årskurs 9					
	Vallhamraskolan			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Engelska	100	98	99	96	96	95
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Matematik	100	94	94	88	88	84
Andel (%) som minst uppnått resultatet G i Svenska	99	97	98	95	98	96

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 3. *Resultatmätt mätt i betyg för elever i årskurs 9 2005–2007.*

	Resultatmätt för elever i årskurs 9								
	Vallhamraskolan			Kommunen			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärde ²	229	223	234	217	223	225	206	207	207
Andel (i procent) som nått målen i samtliga ämnen	91	89	94	84	85	84	76	76	76
Andel (i procent) behöriga till nationellt program ³	96	96	97	92	95	95	89	90	89

Källa: Skolverkets statistik

Kommentar:

Elevernas kunskapsresultat dokumenteras i ämnena engelska, matematik och svenska främst med hjälp av de nationella ämnesproven för årskurs 5, dock saknas en samlad bild av skolans resultat i förhållande till kursplanernas mål i årskurs 5. Av tabell 1 framgår att flertalet elever bedöms ha uppnått kravnivån för samtliga delprov vid de nationella ämnesproven. Inspektionen visar att det vid Vallhamra skola saknas systematiska utvärderingar av elevernas kunskaper i förhållande till målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Ämnesproven fyller dock sin diagnostiska funktion för varje enskild elev och används på individnivå som ett underlag för

² Meritvärdet räknas fram genom att bokstavs-betygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

³ För att en elev ska vara behörig till gymnasieskolans nationella program krävs lägst betyget Godkänt i ämnena svenska eller svenska som andra språk, engelska och matematik.

att bedöma vilka behov av stödinsatser eleverna har.

Tabell 3 visar att elevernas meritvärde har varit högt de tre senaste åren och är högre än nivån i riket. Tabell 2 visar att resultaten vid de nationella ämnesproven under de tre redovisade åren är mycket goda i årskurs 9. En jämförelse med elevernas slutbetyg i samma ämnen år 2007 visar en god överensstämmelse.

I SALSA, Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser, görs jämförelser mellan de erhållna resultaten i betyg och modellberäknat resultat med hänsyn till vissa bakgrundsfaktorer, såsom föräldrarnas utbildningsnivå, andelen elever med utländsk bakgrund och kön.⁴ Av dessa jämförelser framgår att Vallhamra skolas faktiska meritvärde år 2007 låg betydligt över det modellberäknade värdet. Även andel elever som uppnått målen låg över det modellberäknade värdet.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen inte genomförs, att utvecklingssamtal inte genomförs under vårterminen för elever i årskurs 9 och att de individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas.

Lärarna vid Vallhamra skola följer dock upp elevernas kunskapsutveckling så att den egna undervisningen utvecklas. Intervjuer visar att det finns skillnader mellan årskurser och arbetslag hur väl lärarna följer upp varje elevs resultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Lärarna upprättar individuella utvecklingsplaner för samtliga elever, dock varierar kvaliteten på de individuella utvecklingsplanerna.

⁴ Se www.salsa.artisan.se

Inom området finns följande förbättringsbehov.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

I årskurserna 1–5 dokumenteras inte elevernas kunskapsresultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Diagnoser av olika slag genomförs i ovanstående ämnen, men en systematisk uppföljning och utvärdering i samtliga ämnen saknas. Därmed saknas ett viktigt verktyg för att på individnivå eller på skolnivå styra resurser till de områden där de behövs bäst eller för att genomföra förbättringar av undervisningen.

När det gäller uppföljning av elevernas kunskapsresultat i årskurserna 6–9 sker det på ett mer utvecklat sätt än för de yngre eleverna, med hjälp av diagnoser, prov, redovisningar m.m. och inför betygssättning. Någon systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen genomförs dock inte. Inspektionen visar att varken elevernas resultat på nationella ämnesprov eller deras resultat i förhållande till kursplanernas mål att uppnå före utgången av skolår 9 i samtliga ämnen analyseras regelmässigt. En sådan analys är ett viktigt instrument för att med riktade insatser kunna öka elevernas måluppfyllelse såväl individuellt som generellt. Analysen bör också belysa skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Se vidare avsnitt 3.3 i denna rapport under Rektors ansvar.

Inspektörerna bedömer att elevernas kunskapsresultat bör följas upp och utvärderas i samtliga ämnen.

Utvecklingssamtal

Enligt grundskoleförordningen ska läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Utvecklingssamtal är en del av utvärderingen av lärandet vid Vallhamra skola och genomförs en gång per termin med undantag av vårterminen för elever i årskurs 9, då samtal endast genomförs om lärare eller elev särskilt önskar det.

Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtal inte genomförs minst en gång per termin under elevens hela grundskoletid.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Inspektionen visar att alla elever har individuella utvecklingsplaner men att de är kända i olika hög grad. Vissa lärare skickar hem en kopia av den individuella utvecklingsplanen till föräldrarna, men andra gör det inte. Inspektörerna får intrycket att det finns en gradskillnad i hur levande de individuella utvecklingsplanerna är. Intervjuade elever har svårt att återge mål ur sin IUP. Innehållet i elevernas IUP tycks inte användas mellan utvecklingssamtalen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sitt arbete med de individuella utvecklingsplanerna.

I sammanhanget vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framtidsytande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygslänkande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen kommer att revideras med anledning av ändringen och beräknas vara färdiga under hösten 2008.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet eftersom arbetet med bedömning och betygssättning bör förbättras och skolan inte har upprättat skriftliga omdömen i ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål.

Betygskatalogen vid Vallhamra skola förs på ett rättssäkert sätt.

Inom området finns följande förbättringsbehov och brist.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska betyg sättas i grundskolans ämnen. Om under-

visningen i samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen (ämnesblock) helt eller i huvudsak varit ämnesövergripande får läraren besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för ämnesblocket. Enligt Skolverkets allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning är det viktigt att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektorn ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Eleverna säger att de får kontinuerliga bedömningar av sina resultat men att lärarna genomför betygssamtal med eleverna i respektive ämne i varierad grad. Eleverna säger att det kan vara svårt att få information om vad som krävs för att eventuellt höja sitt betyg. En del elever vid Vallhamra skola upplever betygen som orättvisa. De säger att det är beroende på lärare vilket betyg de har möjlighet att få. Andra elever har bland annat uppfattningen att de ska arbeta mera och göra fler uppgifter för att nå de högre betygsnivåerna. Interna betygssamtal och bedömningar samt synsätt på betyg har diskuterats vid skolan enligt lärare och rektorn för årskurserna 6–9. Skolan har ännu inte hittat samverkansformer med andra skolor avseende bedömnings- och betygsfrågor.

Inspektörerna bedömer att arbetet med bedömning och betygssättning bör förbättras.

Enligt grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnen. Betyg ska heller inte sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i blocket. I fall som avses i första stycket ska ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket ges. Av omdömet kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Omdömet ska undertecknas av läraren.

Vid Vallhamra skola har skriftliga omdömen inte utfärdats.

Inspektörerna bedömer att skolan inte har upprättat skriftliga omdömen i ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål.

Se vidare Skolverkets allmänna råd och kommentarer om likvärdig bedömning och betygssättning.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,

- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av god kvalitet. Inspektörerna gör bedömningen att eleverna huvudsakligen erbjuds varierade undervisningsformer. Undervisningen är saklig och allsidig och de som arbetar i skolan är engagerade i elevernas skolgång vilket leder till att de samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Dessutom bedömer inspektörerna att samarbetsformer mellan förskoleklass och skola fungerar för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Inom området finns följande förbättringsbehov.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Enligt läroplanen ska läraren se till att alla elever oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Utifrån klassrumsobservationer och intervjuer med lärare och elever är intrycket att det varierar mellan lärare och ämnen i vilken grad eleverna görs medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Elevernas medverkan i planering och genomförande av undervisningen sker i varierad grad, men något målstyrt arbete som innebär ett verkligt inflytande för eleverna är svårare att finna. Kursplanernas mål är endast delvis kända av eleverna eller kopplade till undervisningen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen samt att öka elevernas inflytande över undervisningen.

Arbetsätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att varje elev har kunskap om demokratis principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.

Vid Vallhamra skola görs denna träning bland annat genom klassråd, där eleverna för sina synpunkter vidare till elevrådet. Vid skolan finns ett elevråd för förskoleklassen och årskurserna 1–5 och ett elevråd för årskurserna 6–9. De yngre eleverna berättar att de har klassråd, men inte så ofta. De får vara med och bestämma t.ex. om att laga klockan på väggen. De äldre eleverna upplever att de under nuvarande läsår inte kommit igång med sitt elevråd och kan därför inte ge exempel på vad de arbetat med.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla arbetet med elevernas formella inflytande.

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

Enligt lärare och rektorer finns inget system för att följa upp skolans resultat vid nationella prov i årskurs 9 och vid betygssättningen i årskurserna 8 och 9. Inte heller följs resultaten vid nationella ämnesprov i årskurs 5 upp på ett systematiskt vis. Detta innebär att de avstämningstillfällen som nationella proven och betygssättningen utgör inte används som ett redskap för att reflektera över och utveckla undervisningen i samtliga årskurser. Resultaten tenderar att bli en angelägenhet för de lärare som undervisar i de aktuella årskurserna och inte för samtliga lärare som undervisat eleverna. Systematiskt samarbete kring verksamhetens utformning eller progression i elevernas lärande är inte utvecklat.

Inspektörerna bedömer att pedagogisk samverkan mellan grundskolans årskurser bör förbättras för att stödja elevernas långsiktiga lärande och utveckling för att nå målen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att skolan bör utreda om alla elever i behov av särskilt stöd får berättigat stöd och att beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknar överklagandehänvisning.

Alla som arbetar i skolan uppmärksammar och hjälper elever som har svårigheter i skolarbetet. Åtgärdsprogram upprättas enligt rektorer och lärare för elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna tar del av åtgärdsprogram som är av god kvalitet.

Inom området finns följande förbättringsbehov.

Särskilt stöd

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Lärarna arbetar på ett medvetet sätt för att försöka anpassa undervisningen till olika elevers förutsättningar och behov. Det finns enligt rektorerna rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Regelbundna träffar genomförs med skolans elevhälsoteam då behovet av insatser aktualiseras. Inspektörerna noterar att möjligheten att få relevant stöd ser olika ut för skolans yngre och äldre elever. För elever i årskurserna F–5 är två specialpedagoger och en speciallärare anställda medan för elever i årskurserna 6–9 finns en speciallärare. Vid inspektionstillfället delar två av skolans specialpedagoger på ett vikariat som rektor för skolans tidigare del. Personal och elever upplever att alla elever i behov av särskilt stöd inte får berättigat stöd. Inspektörerna bedömer att skolan bör utreda om alla elever i behov av särskilt stöd får berättigat stöd.

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i en särskild undervisningsgrupp. Styrelsens beslut får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Vid Vallhamra skola finns enligt rektorn beslut om elev placerad i särskild undervisningsgrupp men beslutet saknar överklagandehänvisning.

Inspektörerna bedömer att beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknar överklagandehänvisning.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att skolan inte bedriver ett aktivt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling och att skolans likabehandlingsplaner inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan.

Inspektörerna upplever vid sitt besök att trygghet och trivsel är den dominerande bilden av klimatet för skolans yngre elever. Eleverna i förskoleklass och årskurserna 1–5 uttrycker sig överlag positivt om sin skola och säger att lärarna snabbt tar tag i eventuella konflikter. Enligt elever, lärare och skolledning är mobbning eller annan kränkande behandling ovanligt.

Inom området finns följande brister.

Värdegrundsarbete

Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Elever i årskurserna 6–9 säger att lärarna i liten omfattning pratar om och arbetar med värdegrunden, vilket också bekräftas av intervjuade lärare. Det trygghetsteam som finns eller har funnits arbetar heller inte på ett aktivt sätt med värdegrundsfrågor enligt lärare och elever. Skolans arbete med kamratstödjare har varit ett sätt att uppmärksamma elever som blir utsatta men fungerar inte för närvarande. Elever uppger att det förekommer en negativ inställning till homosexualitet och människor med utländsk bakgrund. Under hösten har undervisningen störts av oro mellan elever och mellan elever och lärare. Ett mindre antal elever har svårt med relationer, normer och värderingar vilket resulterat i enstaka åtgärder för att förbättra situationen, men dessa åtgärder tycks inte ha gett resultat.

Inspektörerna bedömer att skolan inte bedriver ett aktivt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över.

Vid inspektionstillfället har Vallhamra skola två likabehandlingsplaner. En plan för förskoleklass och årskurserna 1–5 samt en för årskurserna 6–9. Dessa planer kan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver då de exempelvis inte tydligt och konkret anger vilka åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Dessutom saknas en aktuell kartläggning och en beskrivning av vilka insatser skolan planerar göra under året. Planerna bör också innehålla en beskrivning av hur de ska följas upp, utvärderas och vid behov revideras. De är inte daterade och vid intervjuer framkommer att eleverna inte hört talas om den nya lagen eller givits möjlighet att medverka i arbetet med upprättandet av den förslagna planen. Skolans olika verksamheter är heller inte synliggjorda.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplaner inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,

16 (20)

- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av god kvalitet. Skolan ger i väsentliga delar tillgång till utbildning enligt författningarna. Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler samt att skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering. Enligt både elever och föräldrar är utbildningen avgiftsfri för alla elever. Verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Inom området finns följande brist.

Garanterad undervisningstid

Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas för elever om det behövs. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Undervisningen ska anordnas i stället för undervisning i svenska.

Vid Vallhamra skola anordnas undervisning i svenska som andra språk för elever i behov av detta. Dock fungerar denna undervisning som ett stöd till undervisningen i svenska och inspektörerna gör bedömningen att skolan inte gör en tydlig skillnad mellan svenska och svenska som andra språk.

Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk ges som stöd inom ämnet svenska och inte som ett eget ämne.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i hushållsbedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att skolan bör arbeta för att organisera lärarna så att de har en utbildning för den undervisning de bedriver.

Skolan har vid inspektionsbesöket två av skolans specialpedagoger som vikarierande rektorer för förskoleklass och årskurserna 1–5. Rektorn för årskurserna 6–9 är på väg att lämna sin tjänst och rekrytering av ny rektor pågår. Inspektörerna bedömer att skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen. Officiell statistik visar att år 2007 var lärartätheten vid Vallhamra skola 7,3 lärare per 100 elever varav 6,6 lärare per 100 elever med pedagogisk utbildning.

Inom området finns följande förbättringsbehov.

Personalens utbildning

Enligt skollagen är kommunen skyldig att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Enligt rektorena har lärarna utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Det förekommer dock att lärare 1–7 i svenska och samhällsorienterande ämnen eller i matematik och naturorienterande ämnen arbetar som klasslärare vid Vallhamra skola. Denna organisation resulterar i att lärare undervisar i ämnen där de saknar föreskriven kompetens.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att organisera lärarna så att de har en utbildning för den undervisning de bedriver.

3.3 Rektors ansvar**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna,

18 (20)

- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att vid inspektionsbesöket vikarierar två av skolans specialpedagoger som rektorer för förskoleklassen och årskurserna 1–5 under ordinarie rektors föräldraledighet. Rektorn för årskurserna 6–9 är på väg att lämna sin tjänst och rekrytering av ny rektor pågår. Aktuell forskning pekar på vikten av tydlig ledning och kontinuitet i ledarskapet, vilket saknas vid Vallhamra skola. Skolan gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen och inte heller en systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 9.

Inom området finns följande brist.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Inspektörernas bedömning är att skolan inte gör uppföljningar, sammanställningar eller utvärderingar av kunskapsresultaten i samtliga ämnen vilket är rektorernas ansvar.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen och inte heller en systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 9.

3.4 Kvalitetsarbete**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning är arbetet inom området av mindre god kvalitet. Av intervjuer framgår att det i vissa lärargrupper finns en medvetenhet om att utvärdera undervisningsmoment av skilda slag. Fortlöpande samtal med eleverna följs upp med mer eller mindre kontinuerliga skriftliga utvärderingar och det finns en ambition att systematiskt knyta utvärderingarna till planering och genomförande av undervisningen. Det saknas dock tydliga ställningstaganden på skolan för att uppnå gemensamma målinriktade metoder och därför är inte heller ett sådant arbete påtagligt i hela lärargruppen.

Inom området finns följande förbättringsbehov och brist.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

Skolans övergripande utvärderingsarbete sker företrädesvis under någon eller några dagar, ofta i samband med terminsavslutningar. Skolledning och personal är då samlad och diskussioner om skolans olika insatser och resultat lyfts fram. Av intervjuer med personalen framkommer dock en önskan att resultaten än tydligare ska återkopplas och ligga till grund för skolans fortsatta utvecklingsarbete. Som tidigare beskrivits följer skolan inte upp, utvärderar och sammanställer resultaten i samtliga ämnen. Kunskapen om skolans resultat är inte utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete. Följaktligen är det därför sparsamt med slutsatser i kvalitetsredovisningen om vilka åtgärder som behöver vidtas för en ökad måluppfyllelse nästa år.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas och systematiseras så att skolan kan vidta relevanta åtgärder för ökad måluppfyllelse och för att eleverna ska få en optimal lärandemiljö.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

Vallhamra skola har upprättat två skriftliga kvalitetsredovisningar för år 2006 respektive år 2007. Lärarna för förskoleklass och årskurserna 1–5 säger att de inte

20 (20)

känner till den och att de inte har läst den. Kvalitetsredovisningen är enligt lärarna för årskurserna 6–9 delvis känd. Personalen säger sig inte varit delaktiga i upprättandet av skolans kvalitetsredovisningar. Kvalitetsredovisningarna är inte ett levande dokument för utvecklingsarbetet på skolan. Inspektörerna noterar också att det i kvalitetsredovisningarna inte finns en samlad bild av elevernas kunskapsresultat. Enligt lärare och elever har kvalitetsredovisningarna inte utarbetats under medverkan av elever.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisningar inte uppfyller kraven i förordningen. Kvalitetsredovisningarna måste utvecklas att bättre, i enlighet med bestämmelserna, ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Insynen i skolans verksamhet och utomstående möjligheter att bedöma skolans kvalitet försvåras när information saknas.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLF5 2006:18) om kvalitetsredovisning.

2008-09-30 Göteborg

Ulla-Britt Norin

Lena von Platen